

Standarta Eiroparometrs 78

**SABIEDRISKĀ DOMA EIROPAS SAVIENĪBĀ
2012. Gada rudens**

**NACIONĀLAIS
ZIŅOJUMS**

LATVIJA

Pētījumu pasūtījis un tā tapšanu koordinējis Eiropas Komisijas Komunikācijas ģenerāldirektorāts.

Šis ziņojums tapis Eiropas Komisijas pārstāvniecībai Latvijā.

Šis dokuments nepauž Eiropas Komisijas viedokli.
Tā interpretācija un viedokļi ir vienīgi autoru ziņā.

Standarta Eiroparometrs 78 / 2012. Gada rudens – TNS Opinion & Social

Saturs

IEVADS.....	2
1. IEDZĪVOTĀJU VIEDOKLIS PAR IEGUVUMIEM NO DALĪBAS EIROPAS SAVIENĪBĀ.....	3
1.1. IEDZĪVOTĀJU VIEDOKLIS PAR EIROPAS SAVIENĪBU	3
1.2. IEGUVUMI NO DALĪBAS EIROPAS SAVIENĪBĀ	3
2. INFORMĒTĪBA PAR EIROPAS SAVIENĪBAS PILSOŅA TIESĪBĀM	5
2.2. EIROPAS SAVIENĪBAS PILSOŅU INICIATĪVAS IZMANTOŠANA	6
3. INFORMĒTĪBA PAR EIROPAS POLITIKAS PROCESIEM	7
3.1. IEDZĪVOTĀJU INFORMĒTĪBA PAR EIROPAS SAVIENĪBU UN INFORMĀCIJAS AVOTI	7
3.2. INFORMĀCIJAS PIEEJAMĪBA PAR EIROPAS SAVIENĪBU	9

Ievads

Eiobarometra 78 aptauja Latvijā notika no 2012.gada 3. līdz 18.novembrim, un tās laikā tika aptaujāti 1011 Latvijas pilsoņi, kas vecāki par 15 gadiem. Aptauju veica tirgus un sociālo pētījumu aģentūra „TNS Latvia”. „Eiobarometrs 78” ir astoņpadsmitā „Eurobarometer Standard” aptauja, kopš Latvija ir kļuvusi par Eiropas Savienības (ES) dalībvalsti. „Eurobarometer Standard” pētījums tiek veikts divas reizes gadā un šīs aptaujas ietvaros tiek sekots līdzi pilsoņu viedoklim par dažādiem ES un tās dalībvalstīs aktuāliem jautājumiem.

2012.gada sākumā Latvijas politiskajā vidē par būtiskāko jautājumu kļuva 18.februāra referendums par valsts valodas statusa piešķiršanu krievu valodai. Tautas nobalsošanā pārliecinošs vairākums tajā piedalījušos pilsoņu (74,8%) priekšlikumu noraidīja, taču referenduma ietekme, saasinoties nacionālajiem jautājumiem, Latvijā bija jūtama arī gada turpmākajos mēnešos.

Bezdarba līmenim saglabājoties augstam un iedzīvotāju rocībai strauji nepieaugot, arī 2012.gadā joprojām turpinājās Latvijas iedzīvotāju aizbraukšana darba un labākas dzīves meklējumos ārzemēs. Vairākus gadus ilgusī emigrācija līdzās zemajai dzimstībai ievērojami samazinājusi Latvijas iedzīvotāju skaitu – 2012.gadā publiskotie Tautas skaitīšanas rezultāti apliecināja, ka iedzīvotāju skaits sarucis līdz 2,07 miljoniem (2000.gadā tika saskaitīti 2,37 miljoni iedzīvotāju).

Par spīti 2012.gada ekonomiskajiem satricinājumiem vairākās ES valstīs Latvijas ekonomikā bija vērojama stabilizācija, ko apliecināja visstraujāk augošais iekšzemes kopprodukts un eksports ES valstu vidū, kā arī starptautiskā aizdevuma pirmstermiņa atdošana Starptautiskajam Valūtas fondam gada nogalē. 2012.gada nogalē aizvien jūtamāks kļuva 2013.gada pašvaldību vēlēšanu tuvums, raisot saspīlējumu politisko partiju vidū, taču par būtiskāko jautājumu Latvijas politiskajā un mediju vidē gada beigās kļuva iespējamā valsts pievienošanās eirozonai 2014.gada 1.janvārī.

Kopumā 2012.gads iezīmēja pozitīvas izmaiņas iedzīvotāju attieksmē pret valstī notiekošo, arī pašu mājāsaimniecību finansiālās situācijas vērtējums piedzīvoja kāpumu.

1. Iedzīvotāju viedoklis par ieguvumiem no dalības Eiropas Savienībā

1.1. Iedzīvotāju viedoklis par Eiropas Savienību

Latvijas pilsoņi no Eiropas Savienības visbiežāk sagaida savas dzīves kvalitātes uzlabošanu (dzīves līmenis/ patēriņa iespējas/ augstāka alga) (25%) un nodarbinātības jautājumu risināšanu (jaunu darba vietu radīšana/ nodarbinātība/ jaunatnes nodarbinātība) (24%).

Tāpat salīdzinoši bieži Latvijas pilsoņi no ES, sagaida sociālās drošības (veselības sistēma/ pensiju sistēma) (14%), lauksaimniecības (9%) un izglītības jautājumu (6%) risināšanu.

Gandrīz desmitā daļa (9%) Latvijas pilsoņu norāda, ka viņi neko negaida no ES, bet 5% nav varējuši minēt konkrētas lietas.

Līdzīgi arī visu dalībvalstu pilsoņi (ES 27) kopumā no ES visbiežāk sagaida nodarbinātības jautājumu risināšanu (15%) un dzīves kvalitātes uzlabošanu (12%), taču atšķirībā no Latvijas biežāk minējuši arī sadarbību starp dalībvalstīm – ja visā ES to kā nozīmīgu uzdevumu minējuši 12% aptaujāto, tad Latvijā tādu bijis mazāk kā 2%.

Sociālās drošības jautājumi turpretī visā ES (3%) minēti retāk kā Latvijā, taču par nozīmīgākiem atzīti tādi jautājumi kā finanšu stabilitātes nodrošināšana un atbalsts valstu budžetiem un bankām (10%) un cīņa ar krīzi, piemēram, sniedzot atbalstu grūtībās nonākušiem uzņēmumiem (9%).

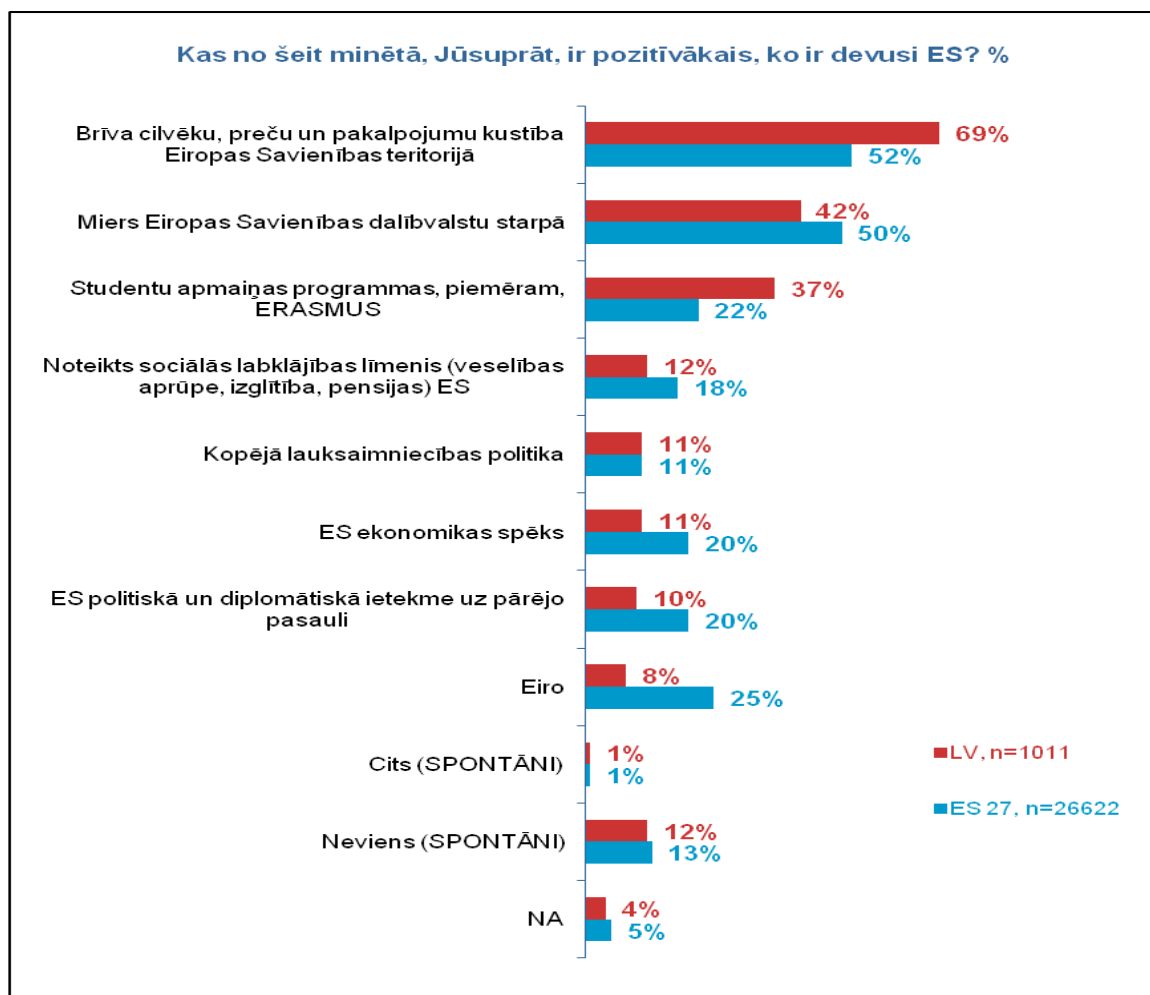
1.2. Ieguvumi no dalības Eiropas Savienībā

Gan visu ES 27 valstu, gan Latvijas pilsoņu vidū kā svarīgākais ieguvums no valsts dalības Eiropas Savienībā tiek minēta *brīva cilvēku, preču un pakalpojumu kustība Eiropas Savienības teritorijā* – šo aspektu kā galveno ieguvumu norādījuši 69% Latvijas pilsoņu un puse (52%) ES dalībvalstu pilsoņu.

Otrs biežāk minētais ieguvums no dalības ES ir *miers Eiropas Savienības dalībvalstu starpā*, ko minējuši 42% Latvijas un puse (50%) visu dalībvalstu pilsoņu.

Latvijā nākamie biežāk minētie ieguvumi no valsts dalības Eiropas Savienībā ir studentu apmaiņas programmas, piemēram, ERASMUS (37%), noteikts sociālās labklājības līmenis ES (12%), kopējā lauksaimniecības politika (11%), ES ekonomiskais spēks (11%), ES politiskā un diplomātiskā ietekme uz pārējo pasauli (10%), kā arī eiro (8%).

Tikmēr visu ES dalībvalstu pilsoņi kā nāamos nozīmīgākos ieguvumus no dalības Eiropas Savienībā min eiro (25%), studentu apmaiņas programmas (22%), ES ekonomisko spēku (20%), ES politisko un diplomātisko ietekmi uz pārējo pasauli (20%), noteiktu sociālās labklājības līmeni ES (18%), kā arī kopējo lauksaimniecības politiku (11%).

Gan visu ES dalībvalstu, gan Latvijas pilsoņi visbiežāk kā būtiskāko personīgo ieguvumu no valsts dalības Eiropas Savienībā ir minējuši iespēju brīvi ceļot – to par vērtīgāko ieguvumu uzskata puse (50%) Latvijas pilsoņu un 41% visu ES dalībvalstu pilsoņu.

Gan Latvijā, gan citur ES nākamie biežāk minētie personīgie ieguvumi no valsts dalības ES ir zemākas izmaksas, lietojot mobilo tālruni citā ES valstī (Latvijā - 30%, ES – 26%), lētāki lidojumi un plašāka avioliņiju izvēle (Latvijā - 30%, ES – 26%), uzlabotas patērētāju tiesības, iegādājoties produktus vai pakalpojumus citā ES valstī (Latvijā - 26%, ES – 20%).

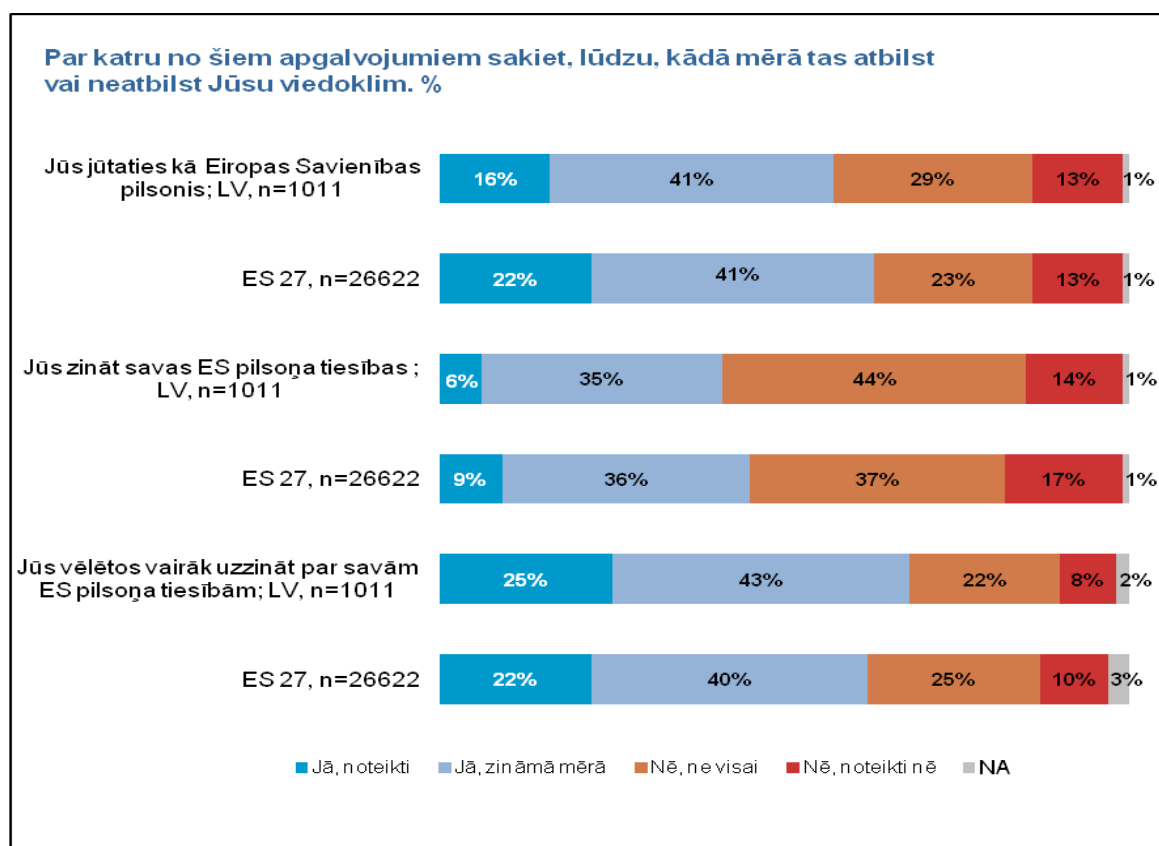
Pārējos personīgos ieguvumus no valsts dalības Eiropas Savienībā minējusi mazāk kā piektā daļa aptaujāto.

2. Informētība par Eiropas Savienības pilsoņa tiesībām

2.1. Informētība par Eiropas Savienības pilsoņa tiesībām

Vairāk nekā puse visu ES dalībvalstu un arī Latvijas pilsoņu norāda, ka viņi jūtas kā ES pilsoņi. Attiecīgi 57% Latvijas pilsoņu (16% - jā, noteikti; 41% - jā, zināmā mērā) un 63% visu dalībvalstu pilsoņu (22% - jā, noteikti; 41% - jā, zināmā mērā) norāda, ka viņi sevi izjūt kā ES pilsoņus.

Savukārt 42% Latvijas pilsoņu un trešā daļa (36%) visu ES dalībvalstu pilsoņu ir norādījuši, ka viņi nejūtas kā Eiropas Savienības pilsoņi.

Jautāti par Eiropas Savienības pilsoņu tiesībām, tikai 41% Latvijas pilsoņu un 45% visu dalībvalstu pilsoņu norādījuši, ka zina savas Eiropas Savienības pilsoņa tiesības (Latvijā: 6% - jā, noteikti un 35% - jā, zināmā mērā; ES 27: 9% - jā, noteikti un 36% - jā, zināmā mērā). Savukārt lielākā daļa Latvijas (58%), un visu dalībvalstu (54%) pilsoņu nejūtas informēti par savām Eiropas Savienības pilsoņa tiesībām.

Kā Latvijā (68%), tā arī citur Eiropā (62%) cilvēki vēlētos uzzināt vairāk par savām ES pilsoņa tiesībām.

Tie Latvijas un visu dalībvalstu pilsoņi, kuri vēlētos vairāk uzzināt par savām tiesībām, kā **trīs galvenās intereses jomas norādījuši iespēju strādāt citā ES dalībvalstī (Latvijā - 38%, ES 27 – 37%), medicīniskās palīdzības saņemšanu kādā no dalībvalstīm (Latvijā - 34%, ES 27 – 32%) un dzīvi citā dalībvalstī (Latvijā - 29%, ES 27- 31%).**

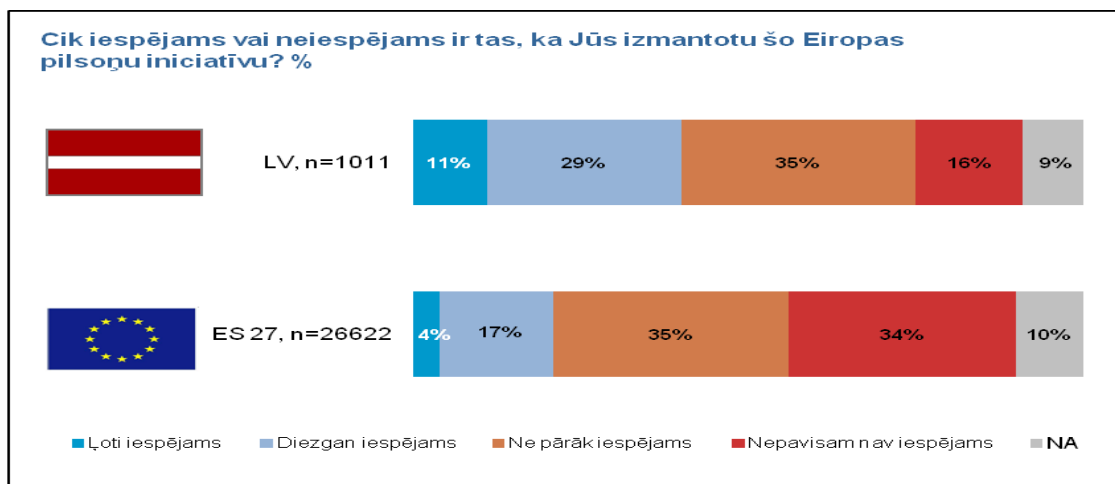
Latvijas pilsoņu vidū nākamās biežāk minētās Eiropas Savienības pilsoņu tiesību jomas, par kurām iedzīvotāji vēlētos plašāku informāciju, ir mācīšanās/studēšana citā ES dalībvalstī (26%), konsulārā aizsardzība ārpus ES (19%) un pakalpojumu izmantošana citās dalībvalstīs (17%).

Visu ES valstu pilsoņu atbildēs savukārt nākamās biežāk minētās jomas ir konsulārā aizsardzība (19%), iepirkšanās citā dalībvalstī (13%) un mācības (14%), bet 9% aptaujāto minējuši arī iespēju piedalīties vēlēšanās citā dalībvalstī.

2.2. Eiropas Savienības pilsoņu iniciatīvas izmantošana

Līdz ar Lisabonas līguma stāšanos spēkā 2009.gada decembrī ES pilsoņiem dota iespēja ierosināt Eiropas Komisijai likumdošanas priekšlikumu sagatavošanu viņiem interesējošā jomā – šo instrumentu, kura iedarbināšanai nepieciešams vismaz miljons pilsoņu parakstu vairākās valstīs, sauc par “Eiropas pilsoņu iniciatīvu”.

Latvijas pilsoņi, salīdzinot ar ES dalībvalstu pilsoņiem kopumā, pauž ievērojami lielāku iespējamību, ka viņi varētu izmantot šādu iespēju. Attiecīgi 40% Latvijas pilsoņu (11% - ļoti iespējams; 29% - diezgan iespējams) un tikai 21% eiropiešu kopumā (4% - ļoti iespējams, 17% - diezgan iespējams) pieļauj iespēju izmantot pilsoņu iniciatīvas sniegtās iespējas.

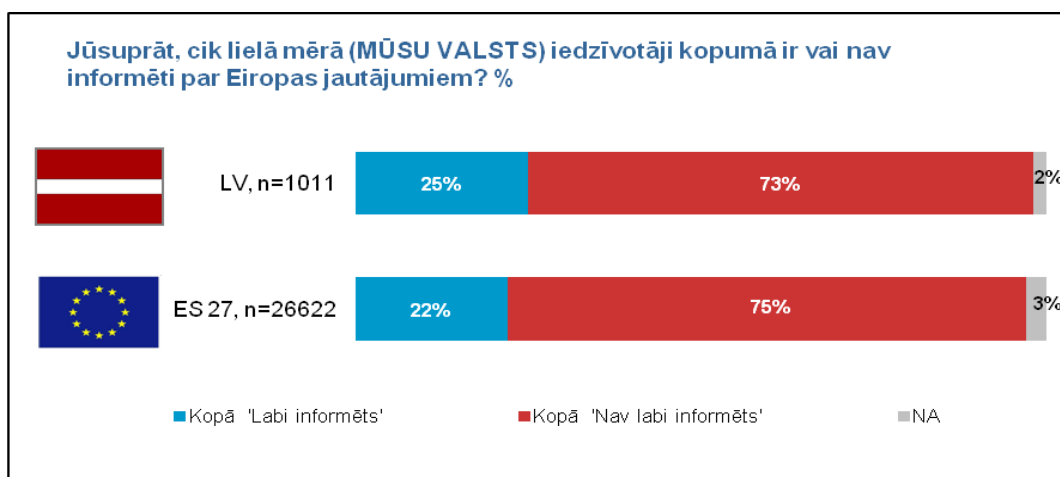
Latvijas pilsoņi kā galvenās jomas, kurās viņi, visdrīzāk, izmantotu pilsoņu iniciatīvas iespējas, norāda nodarbinātību (41%), izglītību (35%), pensijas (31%) un nodokļu sistēmu (30%).

Savukārt visā Eiropā visbiežāk minētā joma ir nodarbinātība (38%), tai seko izglītība (24%) un pensijas (22%), kā arī ES pilsoņu pamattiesības (22%) un nodokļu sistēma un patērētāju aizsardzība (abām pa 20%). Latvijā ievērojami biežāk (23%) nekā visā Eiropā kopā (8%) kā iespējamā iniciatīvas joma minēta lauksaimniecība.

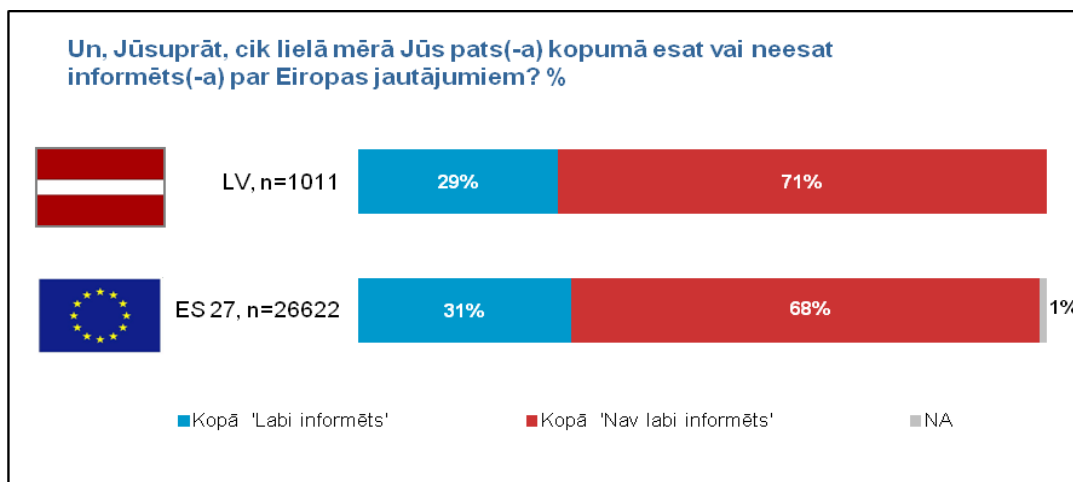
3. INFORMĒRTĪBA PAR EIROPAS POLITIKAS PROCESIEM

3.1. Iedzīvotāju informētība par Eiropas Savienību un informācijas avoti

Līdzīgi kā Standarta Eurobarometra pētījumā, kas tika veikts 2011.gada rudenī, arī šogad ceturtdaļa Eiropas Savienības 27 dalībvalstu – arī Latvijas – pilsoņu uzskata, ka valsts iedzīvotāji kopumā ir informēti par Eiropas jautājumiem. Attiecīgi 25% Latvijas pilsoņu un 22% visu dalībvalstu pilsoņu savas valsts iedzīvotāju informētības līmeni novērtējuši kā labu.

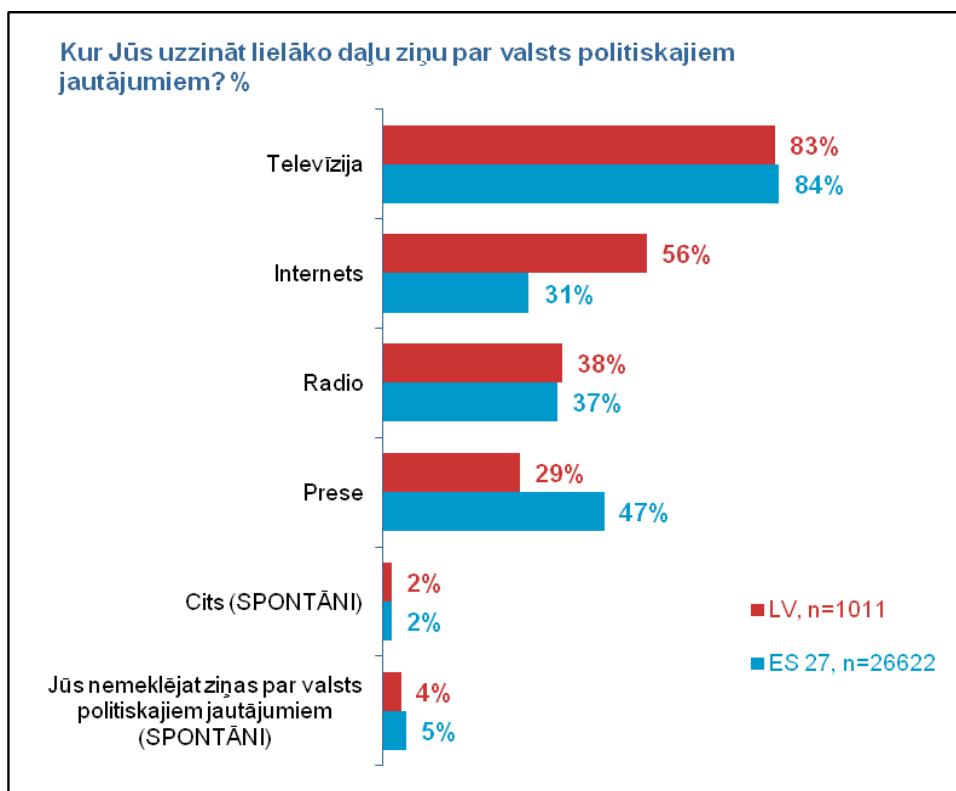
Līdzīgi gandrīz trešā daļa (31%) Eiropas Savienības dalībvalstu pilsoņu **savu** informētības līmeni par Eiropas jautājumiem vērtē kā labu. Latvijas pilsoņi savu informētību par Eiropas lietām ir novērtējuši līdzīgā līmenī kā eiropieši kopumā – nedaudz mazāk kā trešā daļa (29%) aptaujāto norādījuši, ka personīgi jūtas labi informēti par Eiropas jautājumiem.

Gan visu ES dalībvalstu, gan atsevišķi Latvijas pilsoņu vidū biežāk minētais galvenais informācijas avots par valsts politiskajiem notikumiem ir televīzija – to norādījuši 83% Latvijas pilsoņu un 84% visu dalībvalstu pilsoņu.

Otrs biežāk minētais informācijas avots Latvijā par valsts politiskajiem notikumiem ir internets (56%), tam seko radio (38%) un prese (29%).

Tikmēr visu dalībvalstu pilsoņi kopumā kā otru galveno informācijas avotu par valsts politiskajiem jautājumiem ir minējuši presi (47%), kam seko radio (37%) un internets (31%).

Salīdzinot ar 2011.gada rudens pētījumu, nav notikušas būtiskas izmaiņas galveno informācijas avotu sadalījumā.

Līdzīgi kā par valsts politiku, arī par Eiropas politikas jautājumiem Latvijas (80%), un arī visu dalībvalstu pilsoņi kopumā (78%) informāciju visbiežāk iegūst no televīzijas.

Latvijas pilsoņu nākamie biežāk minētie informācijas avoti par Eiropas politikas jautājumiem ir internets (53%), radio (33%) un prese (27%). Savukārt visu eiropiešu vidū nākamie biežāk minētie informācijas avoti ir prese (44%), radio (34%) un internets (28%).

Tāpat jāatzīmē, ka 10% eiropiešu un 7% Latvijas pilsoņu norādījuši, ka vispār nemeklē ziņas par Eiropas politikas jautājumiem.

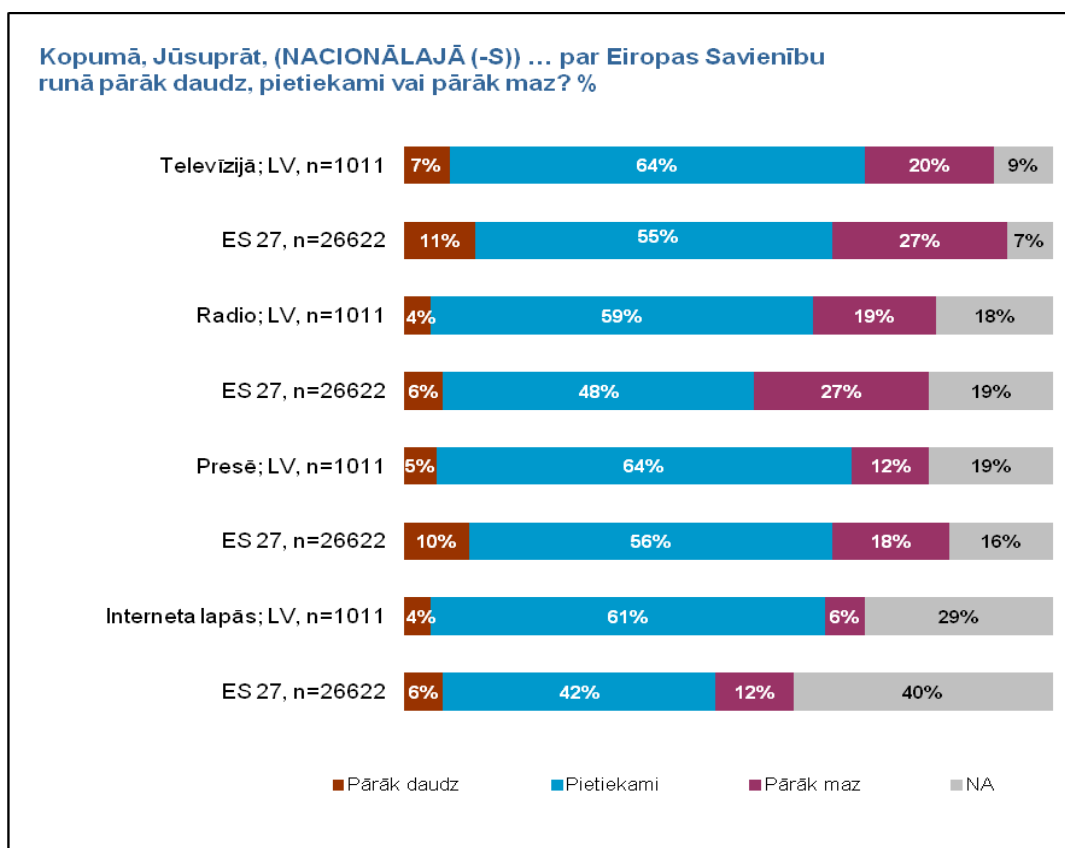
3.2. Informācijas pieejamība par Eiropas Savienību

Līdzīgi kā 2011.gada rudens pētījumā, arī šoreiz lielākā daļa visu Eiropas Savienības dalībvalstu un arī Latvijas pilsoņu uzskata, ka dažādos nacionālajos plašsaziņas līdzekļos tiek pietiekami runāts par Eiropas Savienību.

Latvijas pilsoņi uzskata, ka pietiekami par Eiropas Savienību tiek runāts presē (64%), televīzijā (64%), interneta lapās (61%), kā arī radio (59%).

Tomēr piektā daļa Latvijas pilsoņu uzskata, ka televīzijā (20%) un radio (19%) par Eiropas Savienības jautājumiem tiek runāts nepietiekami.

Salīdzinoši neliela daļa (4-7%) Latvijas pilsoņu norādījuši, ka, viņuprāt, Latvijas plašsaziņas līdzekļos par Eiropas Savienības jautājumiem runā pārāk daudz.

Arī ES dalībvalstīs kopumā lielākā daļa pilsoņu uzskata, ka nacionālajos plašsaziņas līdzekļos par Eiropas Savienības jautājumiem runā pietiekami, taču Eiropā kopumā cilvēki biežāk uzskata, ka televīzijā (27%) un radio (27%) par Eiropas Savienības jautājumiem tiek runāts pārāk maz.

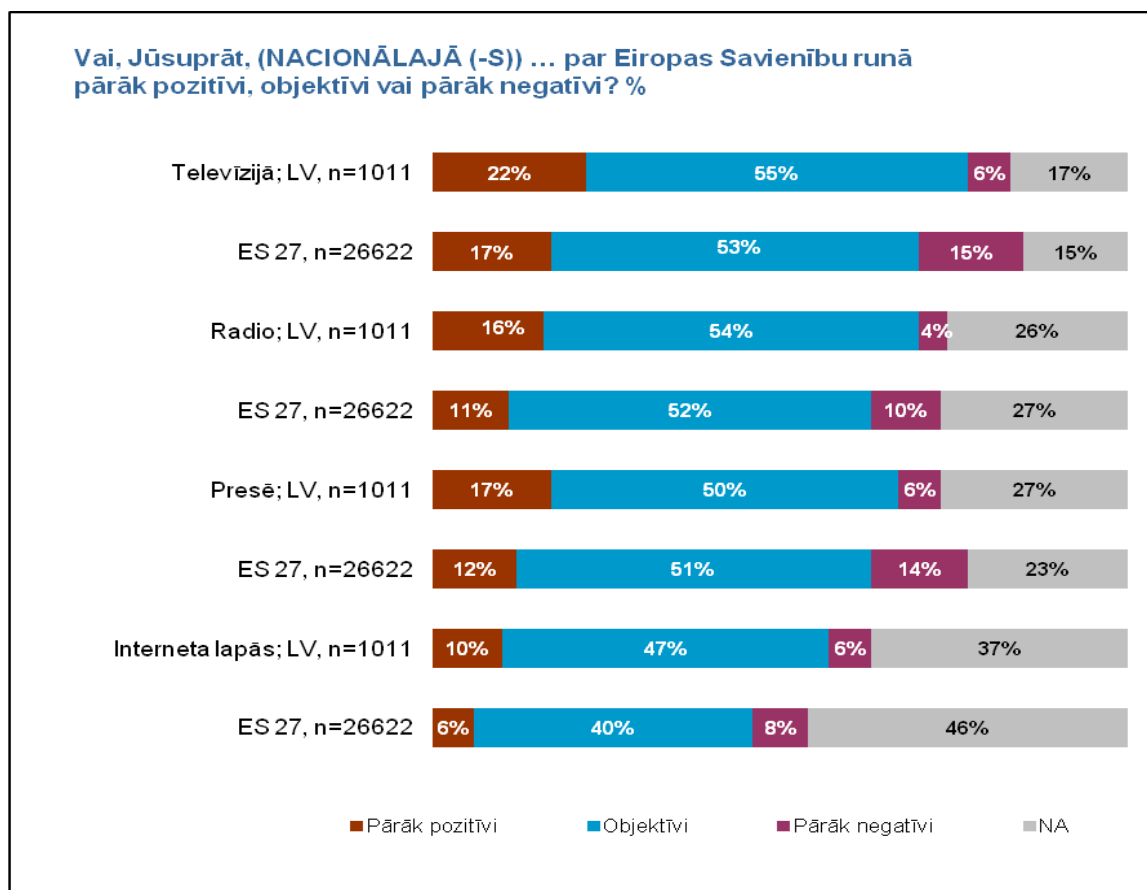
Tāpat salīdzinoši neliela daļa (5-10%) Eiropas Savienības dalībvalstu pilsoņu norādījuši, ka, viņuprāt, valsts plašsaziņas līdzekļos par Eiropas Savienības jautājumiem runā pārāk daudz.

Vērtējot plašsaziņas līdzekļos iegūto informāciju par ES, lielākā daļa Latvijas pilsoņu uzskata, ka tā atspoguļoja objektīvi (televīzijā – 55%, radio – 54%, presē – 50% un internetā - 47%)

Aptuveni piektā daļa (22%) Latvijas pilsoņu uzskata, ka televīzijā informācija par Eiropas Savienību tiek atspoguļota pārāk pozitīvi. Par radio līdzīgs vērtējums ir 17% pilsoņu, bet par presi – 16%.

Neliela daļa (4-6%) Latvijas pilsoņu uzskata, ka visos Latvijas plašsaziņas līdzekļos informācija par Eiropas Savienību tiek atspoguļota pārāk negatīvi.

Eiropas Savienības dalībvalstu pilsoņi kopumā salīdzinoši retāk nekā Latvijas pilsoņi uzskata, ka informācija par Eiropas Savienību nacionālajos medijos tiek atspoguļota pārāk pozitīvi (televīzija – 17%, prese – 12%, radio – 11% un interneta lapas – 6%).

Tāpat jāatzīmē, ka eiropieši kopumā ievērojami biežāk nekā Latvijas pilsoņi uzskata, ka informācija par Eiropas Savienību nacionālajos plašsaziņas līdzekļos tiek atspoguļota pārāk negatīvi (televīzija - 15%, prese – 14%, radio – 10%, interneta lapas – 8%).